

دور از همی با نشاط و مجازی

شهیدخت مولانوردی
حقوقدان

یلدا از دیرباز بهانه‌ای بوده برای دورهمی‌ها، سر زدن به بزرگترها و تازه کردن دیدارها. اما امسال یلدایی دیگر در راه است؛ هم در آستانه شب یلدایی دیگر قرار داریم و هم امسال یلدایی متفاوت و دیگری را تجربه می‌کنیم. امسال با وجود همه‌گیری جهانی ویروس کرونا باید شیوه‌های جدیدی را برای پاسداشت این سنت کهن بیازماییم؛ درست مشابه رسومی که در طول سال گذشته شکل و شمایل دیگری یافتند: از عید دیدنی‌هایمان گرفته تا سیزده بدر و جشن‌های عروسی و مراسم ختم و... با زنده نگاه داشتن این سنت باستانی‌مان با سبک و سیاقی نو، می‌توانیم سلامت خود و دیگران را به خطر نینداخته و نگرانی‌هایی را که این روزها در مورد خطر بر باد رفتن دستاوردهای اخیر مبارزه با کرونا به اوج خود رسیده است به حداقل برسانیم. از سوی دیگر بی توجهی و جدی نگرفتن توصیه‌ها و پروتکل‌های بهداشتی در این شب می‌تواند پراحتی یک «دورهمی ساده» را به «دوراز همی همیشگی» تبدیل کند، حال آنکه با یک «دوراز همی با نشاط و مجازی» می‌توانیم سلامتی خود و بزرگترهایمان را که در معرض بیشترین آسیب هستند تضمین کنیم. مبادا تک‌تک ما با ندانم کاری و سهل‌انگاری طولانی‌ترین شب سال را به سیاه‌ترین روزهای کرناوی پیوند بزنیم. مسئولیت مشترک مردم و دولت در اقول و زوال زمستان کرناوی است؛ همانطور که در فردای یلدا جهان و کائنات دل در گرو غلبه روشنی بر ظلمت دارد. یلدای امسال در خانه می‌مانیم و دورهم جمع نمی‌شویم تا کم شویم. به قول مانیاس هورکس، آینده‌پژوه آلمانی در دوران کرناو دنیایی که خیال می‌کردیم آن را می‌شناسیم فرو ریخته است. این دیدگاه بی‌شباهت به حرف یورگن هابرماس سرشناس‌ترین فیلسوف در قید حیات آلمان نیست. او گفته: «کرونا باعث شد ما بفهمیم چقدر نمی‌فهمیم.» هورکس می‌افزاید: «پشت ریزش جهانی که خیال می‌کردیم می‌شناسیم، جهان دیگری در حال جوش خوردن است.» ما در جهان پساکرونا تعجب خواهیم کرد محدودیت‌های اجتماعی که ناگزیر به رعایت آنها شدیم کمتر باعث تنهایی ما شدند، بلکه برعکس بعد از نخستین شوک، خیلی‌ها حتی احساس راحتی می‌کردند که بسیاری از دوندگی‌ها و حرفا‌هی‌ها ناگهان متوقف شد و احترام اجتماعی که تا پیش از کرناوا کاهش یافته بود، بازگشت. ما تعجب خواهیم کرد که چگونه تکنولوژی فرهنگ دیجیتال در عمل جا باز کرده است... و ما بیش از پیش توجه خود را بار دیگر به پرسش‌های انسانی معطوف می‌کنیم: انسان چیست؟ ما برای یکدیگر چه معنایی داریم؟ پس از کرناوا، ما به پشت سر نگاه می‌کنیم و به یاد می‌آوریم که در روزهای ویروس واقعاً چقدر انسانیت وجود داشت.

شیرینی شب یلدا را تلخ نکنیم

سعد مردانی
پژشک

شب یلدا یک سنت دیرینه و قدیمی ایرانی است. ایرانیان علاقه ویژه‌ای به برگزاری این سنت دارند و هر سال هم باشکوه‌تر از سال‌های قبل برگزار می‌شود. شاید این برگزاری به خاطر جذابیت شب یلدا باشد. ما هم مثل بقیه هموطنان این شب را برگزار می‌کنیم اما امسال خبری از دورهمی‌های شب یلدا در خانواده ما نیست. چند ماهی است که کادر درمان درگیر ویروس کرونا شده‌اند و مسئولان ستاد مقابله با کرونا هم در این ماه‌ها از مردم خواسته‌اند که فاصله اجتماعی را رعایت کنند. برگزاری شب یلدا و در کنار هم بودن ممکن است شیرین باشد و ما چند ساعتی هم خوش بگذرانیم اما مردم باید بدانند که همین شیرینی در چند روز بعدش به تلخی سنگینی تبدیل خواهد شد. به عنوان یک پزشک و عضو کمیته علمی ستاد مقابله با کرونا از مردم می‌خواهم در خانه بمانند و اعضای خانواده را به صورت ویدئوکل ببینند. اجازه دهند تا کادر درمان نفس بکشند و خودشان را برای موج بعدی کرونا که گفته می‌شود ممکن است در زمستان ایجاد شود، آماده کنند. مردم می‌دانند کادر درمان چند ماهی درگیر کرونا بوده است و حالا دو هفته‌ای است که وضعیت بهتر از روزهای قبل شده است. اگر چند ماه دیگر هم تحمل کنند و فاصله اجتماعی را رعایت کنند ما می‌توانیم کرونا را مهار کنیم و موارد این بیماری کاهش پیدا می‌کند. سال آینده واکسن کرونا می‌آید و ما می‌توانیم از جان مردم مراقبت کنیم. مردم بدانند که این میهمانی‌ها را بعد از مهار کرونا هم می‌توانند برپا کنند و اگر کسی از میهمانان ناقل بدون علامت باشد و به میهمانی برود جان سالمندان آن خانه را به خطر می‌اندازد. از همان ابتدای این بیماری گفته‌ایم که دورهمی‌ها موجب افزایش بیماری می‌شود. اگر خیلی دلتنگ خانواده هستید، از طریق فضای مجازی یکدیگر را ببینید. به روزهای پایانی کرونا نزدیک شده‌ایم و در این روزها جان‌تان را به خطر نیندازید.

برخی‌ها به وزارت ارتباطات پیشنهاد داده‌اند که تسهیلات خاص اینترنتی برای شهروندان در شب یلدا در نظر بگیرد تا شهروندان بدون دغدغه از مصرف حجم اینترنت امکان برقراری ارتباط طولانی مدت تصویری را داشته باشند، چرا که به هر صورت همیشه تماس‌های تصویری حجم مصرفی بیشتری از اینترنت را دارند و بسیاری از خانواده‌های کم بضاعت در این زمینه ملاحظاتی دارند. ضمن اینکه همچنین می‌توان با رایگان کردن اشتراک برخی برنامه‌های تماشای فیلم این امکان را هم فراهم کرد که خانواده‌های ایرانی تا پاسی از شب به تماشای فیلم بپردازند

امکان را هم فراهم کرد که خانواده‌های ایرانی تا پاسی از شب به تماشای فیلم بپردازند. از طرفی منسجم نگاه دارد و سبب قوی‌تر شدن روحیه آنها برای مقابله با بیماری شود.

برخی‌ها به وزارت ارتباطات پیشنهاد داده‌اند که تسهیلات خاص اینترنتی برای شهروندان در شب یلدا در نظر بگیرد تا شهروندان بدون دغدغه از مصرف حجم اینترنت امکان برقراری ارتباط

طولانی مدت تصویری را داشته باشند، چرا که به هر صورت همیشه تماس‌های تصویری حجم مصرفی بیشتری از اینترنت را دارند و بسیاری از خانواده‌های کم بضاعت در این زمینه ملاحظاتی دارند. ضمن اینکه همچنین می‌توان با رایگان کردن اشتراک برخی برنامه‌های تماشای فیلم این

پاییز هزار رنگ به آخرین روز خود رسید. فصلی که با تمام زیبایی‌هایش امسال تحت الشعاع ویروس منحوس کرونا قرار گرفت، در پاییزی که روزهای آخر آن را از سر گذارندیم، قرمز و زرد که نشانگر وضعیت شهرها از حیث شیوع ویروس بودند بیش از هر رنگی به چشم‌مان آمد و نام‌شان تکرار شد. حالا هم یلدا بلندترین شب سال رسید که با خود، نوید خداحافظی با آخرین پاییز قرن را می‌دهد. یلدا از راه رسید تا یادمان بیندازد که به «روشنی» و «شادی» هم می‌رسیم و روزهای سیاه و خاکستری ماندگار نیستند. یلدایی که تولد دوباره را اثبات می‌کند و معنا می‌بخشد؛ موضوع مهمی که این روزها بیش از هر زمانی به باور آن نیاز داریم. اینکه روزهای خالی از مرگ به واسطه کرونا از راه می‌رسند و شاهد پایان اندوه و سوگی خواهیم بود که در این سال تجربه کردیم. یلدا امسال هم مثل سال‌های پیش امید و دلخوشی با خود می‌آورد تا بلکه سیاهی و تیرگی این سال را بشوید و ببرد. امشب با آخرین پاییز قرن و تمام خاطرات خوب و بدش خداحافظی می‌کنیم با این امید و آرزو که یلدای بعدی حال دل‌مان بهتر از امسال باشد. جالب اینکه تمام این امید و آرزو قرار است در یلدایی شکل بگیرد که تفاوت بسیاری با سال‌های قبل دارد و مجبوریم قید رسم و رسوم معمول آن را بزنیم. این را حضور چندماهه کرونا و موج سوم شیوع آن می‌گویید. امسال دیگر خبری از دورهمی‌های مرسوم، قصه‌ها و تقال پدر بزرگ‌ها به حافظ نخواهد بود. چاره‌ای جز توجه و عمل به توصیه‌های مسئولان نیست؛ از یک سو کرونا تعدادی از هموطنان‌مان را سوگوار کرده و از سوی دیگر کادر درمان خسته‌اند. همین کادر در مان که حالا برای مان حکم فرشتگان زمینی را دارند هم از مردم خواسته‌اند دورهمی‌ها را به «دوراز هم» تبدیل و شب یلدا را مجازی برگزار کنند.

دورهمی ممنوع

رسول صادقی
جغعه‌شناس

برای خانواده من یلدای امسال بسیار متفاوت‌تر از سال‌های قبل خواهد بود. ما امسال در خانه هستیم و به صورت مجازی با خانواده ارتباط برقرار می‌کنیم. امسال خبری از دورهمی و رفت و آمدهای شب یلدا در خانواده ما نیست و فکر می‌کنم مردم هم این موضوع را بخوبی رعایت می‌کنند. چرا که شرایط بسیار سخت شده است و با توجه به این شرایط خاص ما هم مثل مردم در خانه می‌مانیم و از دورهمی‌ها پرهیز می‌کنیم. آنطور هم که کادر درمان گفته‌اند، هم اکنون بحث کووید ۱۹ و شیوه انتقالش با روزهای اول بسیار متفاوت شده است. مسئولان بهداشت و درمان بارها و بارها تأکید کرده‌اند تجمعات یکی از اصلی‌ترین موارد انتقال ویروس کرونا شده است. به عنوان یک شهروند و یک استاد دانشگاه از مردم خواهش می‌کنم این شب یلدا را به صورت مجازی با خانواده‌هایشان برگزار کنند تا در سال‌های آینده همه خانواده در کمال سلامت در کنار هم باشند. همه می‌دانیم که بخشی از سنت شب یلدا به خاطر رفت و آمدها و در کنار خانواده بودن است و ما ایرانیان بسیار «خانواده‌محور» هستیم. فکری می‌کنم، همین خانواده‌محور بودن موجب شده تا افراد بیشتر مراقب هم باشند. جامعه ایرانی، جامعه‌ای است که نسبت به خانواده حساس است و تجربیات ما در عید نوروز هم نشان می‌دهد که اگر به مردم تذکر داده شود و از مردم خواسته شود آنها درک می‌کنند و خودشان مراقب یکدیگر خواهند بود.

گونه که تهران ترکیبی از اقوام از سراسر کشور است شب یلدایش هم همین طور به‌شکلی ترکیبی و گره‌پرداری شده از فرهنگ‌های مختلف برگزار می‌شده است.

در همین باره خیلی از شهروندان این روزها در فضای مجازی از این می‌گویند که در شب یلدا قرار است همه این اتفاقات را از طریق فضای مجازی و حتی پرشورتر از قبل دنبال کنند، چرا که هم امکان برقراری ارتباط با دورترین شهرها از طریق تماس‌های تصویری امکان پذیر است و هم امکان به اشتراک گذاشتن تجربه‌های یلدایی از دور و هم ادامه حافظ خوانی و شاهنامه خوانی مجازی!

از همین رو بسیاری از شهروندان براین مساله تأکید دارند که امسال هم می‌توان مراسم شب

ترک عادت موجب صحت!

هادی خانیکی
استاد علوم ارتباطات

یلدا شب آیینی ایرانیان ریشه در عواطف، احساسات و مناسبات نشاط انگیز و جان بخش فرهنگی و اجتماعی ما دارد. به اعتبار فهم زیبای اسطوره‌ای که از گردش ایام و رویارویی با بلندترین شب سال داشته‌ایم، همواره جشن «رویش» و میلاد را به مصالحه زمانی برای همنشینی و شادمانی برگزیده‌ایم و خوشترین لحظه‌های زندگی را برای خود و آشنایان سامان داده‌ایم. این آیین نیکو دور و نزدیک، دارا و ندار، پیر و جوان و سنتی و متجدد نشناخته است و نمی‌شناسد و در همه سالیان قرون، گرما و نشاط را بر سرما و پژمردگی چیره کرده است.

اکنون به زمانه‌ای دیگر با نهاده‌ایم، روزگاری متفاوت با همه آن روزها و سال‌ها آغاز شده است ویروسی کوچک و نوظهور همه سنت‌ها، آداب و شیوه‌های زندگی را در معرض تهدید و تغییر قرار داده است. به گفته مانیاس هورکس آینده پژوه آلمانی «در دوران کرناو جهانی که خیال می‌کردیم آن را می‌شناسیم فرو ریخته و جهانی دیگر در حال زایش است.» هاله‌های مه آلودی بر همه ابعاد زندگی فردی و اجتماعی نشسته است وگویی ویروس کرونا همه آنچه را که برای ما عادی و پذیرفتنی بود به پرسش‌هایی جدی تبدیل کرده است. سخن آلبرکامو در اثر ماندگارش طاعون امروز خواندنی است که «زندگی مردم قبل از شروع طاعون به‌شکل وحشتناکی آرام و معمولی بود، هیچ کس حواسش به زندگی نبود تا اینکه طاعون همه را بیدار کرد.» واقعیت همین است کرونا موجب شده که در داشته‌ها، دانسته‌ها و زیسته‌های خویش تأمل کنیم و تغییر عادت‌های فردی و اجتماعی را در صدر نگرش‌ها و رفتارهای انسانی و اجتماعی قرار دهیم. اکنون زمان انتخاب عواطف و ادراکات نو و شهامت پذیرش راه‌ها و رسوم متفاوت است. از یک سو باید جوهر و مضمون حیات اجتماعی و تاریخی و فرهنگی انسان را پاس داشت و از سوی دیگر خطر کمین کرونا را در برابر جان، روان و امکان زندگی بی‌دغدغه ما آدیمان حس کرد و در مقابله با آن ایستاد. پس امروز تواناترین ساز و کارهایی از چنگال ویروس عادت زدایی از آداب و رسوم زندگی در عین وفاداری به هدف‌ها و مضامین حیات بخش آنهاست. اینجا همان بزرگه و گرم گاه حوادث است که باید به حکم حفظان سلامت تمکین کرد و آنچه را پزشکان برای حفظ سلامت کن و روان ضروری می‌دانند به‌کار بست. اینک زمان همراهی سنت و فرهنگ و سلامت و بهداشت است. شب یلدا همچنان شب دوستی، رویش و نشاط است اما در نزدیک بودن‌های دور از هم، در همنشینی‌ها و هم‌سخنی‌های مجازی و به تعبیر صاحب‌نظران ارتباطات «دور از هم ولی در کنار هم». چنین است که ترک آن عادت‌های دیرین نه تنها موجب مرض نیست که مایه صحت و سلامت فردی و جمعی نیز است. پس بهتر آنکه برای فرو کاستن خطر کرونا در جامعه به‌گفته سایه، زندان شب یلدا بگشاییم و بگریزیم.

حفظ جان آدم‌ها واجب‌تر از برگزاری سنت تاریخی

خداداد عزیزی
پیشکسوت فوتبال

یلدا مثل نوروز ریشه در فرهنگ و تاریخ ما دارد. سنت و آیین شب یلدا، آن دورهمی‌ها و با خانواده بودن یکی از علاقه‌مندی‌های من است. یلدا تنها شبی است که این چنین همه خانواده در کنار هم هستند و آن خوراکی‌های قرمز خوشمزه را می‌خورند. همه خانواده هم می‌دانند من انار ترش با نمک را چقدر دوست دارم. با این حال این یلدا با آن یلداها بسیار فرق دارد. در سال‌های گذشته من به‌همراه خانواده‌ام به خانه پدر همسرم می‌رفتم و آنجا دور هم جمع می‌شدیم، همه چیه‌ها و نوه‌ها شب یلدا آنجا بودیم، اما امسال به‌خاطر کرونا با فرزندانم در خانه می‌مانم. این هم فقط و فقط به‌خاطر مراقبت از عزیزانم است که سن و سال بالایی دارند و به هیچ عنوان هم راضی نیستم به‌خاطر یک شب دورهمی سلامت آنها را به خطر بیندازم. امسال را مراعات می‌کنم چرا که جان آدم‌ها واجب‌تر از برگزاری یک سنت است. اگر یک شب یلدا، یک ماه یا یک سال همدیگر را نینیم و مراسم برگزار نکنیم و از جان خودمان و عزیزانمان مراقبت کنیم، می‌توانیم در سال‌های دیگر در کنار خانواده مراسم‌های مختلف برگزار کنیم و البته مردم هم بخوبی این را می‌دانند که دورهمی و تجمع باعث انتقال این ویروس می‌شود. اگر یلدای سال‌هایی را با ۲۰ یا ۳۰ نفر برگزار می‌کردیم امسال با خانواده ۳ یا ۴ نفری خودمان باشیم تا بتوانیم مراقب سلامت عزیزانمان باشیم. البته آن دسته از افرادی که می‌خواهند یلدا پدر و مادرشان را ببینند می‌توانند صبح روز یلدا با رعایت پروتکل‌های بهداشتی به خانه پدر و مادرشان بروند و چند دقیقه‌ای آنها را ببینند اما شب را در خانه باشند.

شب یلدا تنها جشن می‌گیرم

الهه‌منوریان
فهرمان ووو شو جهان

امسال اولین سالی است که من بعد از چند سال در ایران هستم. چون همیشه درگیر مسابقاتی بوده‌ام که در چین بوده و برای همین شب یلدا در سال‌های اخیر را تنها در چین گذرانده‌ام. خیلی دوست دارم که کنار خانواده باشم ولی مادرم در سمیرم زندگی می‌کند و من در تهران هستم تا تمریناتم را ادامه دهم و اول ژانویه یا همان ۱۲ دی به چین برگردم و نمی‌توانم به شهرم بروم. ما قبلاً که در سمیرم بودیم، تعداد زیادی از فامیل که حدود ۷۰-۶۰ نفر می‌شدند، دور هم جمع می‌شدیم و این شب را جشن می‌گرفتیم ولی حالا و با شرایطی که وجود دارد، باید تنها باشم و یلدا را سپری کنم. این کار به‌نظرم منطقی‌تر می‌تواند باشد. شب یلدا مورد علاقه من است، چراکه جمع شدن خانواده در آغاز فصل زمستان برایم جذابیت زیادی دارد. خصوصاً در سمیرم که برف زیادی می‌آمد، شب یلداهای خوبی داشتیم اما باید توجه داشت که کرونا به ما خیلی نزدیک است. من سال گذشته و زمانی که این ویروس شیوع پیدا کرد، در چین بودم و با ترس و وحشت زیادی به ایران برگشتم و از همان موقع هم سعی کرده‌ام که نکات بهداشتی را رعایت کنم ولی خیلی‌ها هنوز این ترس را حس نکرده‌اند ولی باید بدانم، همان‌طور که ما دوست داریم شب یلدا کنار خانواده‌مان باشیم، کادر درمان هم دوست دارند کنار خانواده‌شان باشند و فرزند کوچک‌شان را در آغوش بگیرند. پس وقتی آنها و بیماران از این حس محروم هستند، ما هم باید میهمانی و دورهمی را کنسل کنیم و تنها در خانه‌های خود بمانیم و به‌صورت مجازی جشن بگیریم تا کرونا بزودی ریشه کن شود.